Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0526U000077

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 30-03-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Цуканова Наталія Миколаївна
2. Nataliia M. Tsukanova

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6480-8717

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 13.00.04

Назва наукової спеціальності: Теорія і методика професійної освіти

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 16-04-2026

Спеціальність за освітою: Диплом спеціаліста: Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, спеціальність "Початкова освіта", кваліфікація "Організатор початкової освіти. Вчитель початкової школи"

Місце роботи здобувача: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Кропивницький, Кропівницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 23.053.02

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Кропивницький, Кропівницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Кропивницький, Кропівницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.35.07

Тема дисертації:

1. Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності

2. Theoretical and Methodological Foundations of Professional Training of Future Primary School Teachers for Innovative Pedagogical Activity

Реферат/анотація:

1. У дисертації науково обґрунтовано, розроблено й експериментально перевірено ефективність системи професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності. У результаті проблемного аналізу наукових джерел з'ясовано, що підготовка майбутніх учителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності є складною міждисциплінарною проблемою. Встановлено, що у сучасній педагогічній науці інноваційна діяльність вчителя трактується як важлива складова його професійної компетентності, однак більшість досліджень висвітлює її фрагментарно. Це зумовлює необхідність системного підходу до формування готовності майбутніх учителів до інноваційної педагогічної діяльності у процесі професійної підготовки. На основі суттєвих положень науково-методологічних підходів

(системного, інтегративно-діяльнісного, культурологічного, середовищного та особистісно-орієнтованого), закономірностей та принципів (професійної спрямованості, індивідуалізації та диференціації, культурної детермінації, педагогічної доцільності, цілісності, функціональності, фасилітації, когнітивності, спільної творчої діяльності, багатовимірності та множинності), результатів педагогічної теорії й практики обґрунтовано концепцію професійної підготовки майбутніх вчителів початкових школи до інноваційної педагогічної діяльності як складну, цілеспрямовану, динамічну систему теоретико-методологічних і методико-технологічних знань про норми, цінності педагогічної культури. На підставі теоретичного узагальнення наукових підходів уточнено зміст і структуру поняття «готовність майбутнього вчителя початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності», яке розглядається як інтегральне особистісно-професійне утворення, що поєднує мотиваційно-ціннісну спрямованість на інновації, здатність до проєктування та впровадження педагогічних новацій, а також рефлексивно-дослідницьку готовність до аналізу власної професійної діяльності. У структурі готовності майбутнього вчителя початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності виокремлено три взаємопов'язані компоненти: мотиваційно-ціннісний, змістовно-операційний і рефлексійно-дослідницький. Аналіз стану підготовки майбутніх вчителів початкової школи у закладах вищої освіти засвідчив, що в існуючій системі професійної підготовки домінує переважно традиційний підхід до формування педагогічних компетентностей, тоді як формування готовності до інноваційної діяльності здійснюється недостатньо системно. Результати констатувального етапу дослідження показали переважання середнього рівня сформованості готовності до інноваційної педагогічної діяльності, що підтверджує необхідність удосконалення змісту, форм і методів професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи. Спроєктовано та обґрунтовано модель системи професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності, яка охоплює взаємоповязані блоки: концептуально-цільовий (мета, завдання, підходи, принципи); змістовно-структурний (структурні компоненти та зміст); організаційно-процесуальний (педагогічні умови (розвиток у майбутніх вчителів початкової школи мотивації до інноваційної педагогічної діяльності; формування у майбутніх вчителів початкової школи здатності до рефлексивного аналізу власної інноваційної діяльності; розвиток дослідницьких умінь у майбутніх вчителів початкової школи; формування у майбутніх вчителів початкової школи готовності до інноваційної діяльності шляхом підготовки до проєктування освітнього контенту), методи, форми та технології навчання) та діагностично-результативний (критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивно-операційний та рефлексійно-діяльнісний), відповідні показники й рівні (високий, середній, низький), результат). Модель передбачає інтеграцію навчальної, науково-дослідної та практичної діяльності студентів, використання інноваційних освітніх технологій, а також реалізацію визначених педагогічних умов, що забезпечують формування інноваційного стилю педагогічного мислення та професійної рефлексії майбутніх учителів. Експериментально перевірено ефективність системи професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності. Результати педагогічного експерименту підтвердили ефективність запропонованої системи підготовки майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності, що виявилося у статистично значущому зростанні рівнів готовності студентів експериментальних груп до інноваційної педагогічної діяльності. Позитивна динаміка спостерігалася у підвищенні мотивації до інноваційної діяльності, розвитку інноваційного стилю мислення, оволодінні сучасними педагогічними технологіями та формуванні здатності до професійної рефлексії.

2. The dissertation provides a scientific rationale, development, and experimental verification of the effectiveness of a system for the professional training of future primary school teachers for innovative pedagogical activity. As a result of a problem-oriented analysis of scientific sources, it has been found that the training of future primary school teachers for innovative pedagogical activity is a complex interdisciplinary problem. It has been established that in contemporary pedagogical science a teacher's innovative activity is interpreted as an important component of professional competence; however, most studies address this issue only fragmentarily. This necessitates a systematic approach to the formation of future teachers' readiness for innovative pedagogical activity in the process of professional training. Based on the essential provisions of scientific and methodological approaches

(systemic, integrative-activity, cultural, environmental, and personality-oriented), patterns and principles (professional orientation, individualization and differentiation, cultural determination, pedagogical expediency, integrity, functionality, facilitation, cognitive orientation, joint creative activity, multidimensionality and multiplicity), the results of pedagogical theory and practice substantiate the concept of professional training of future primary school teachers for innovative pedagogical activity as a complex, purposeful, dynamic system of theoretical, methodological and technological knowledge about the norms and values of pedagogical culture. Based on the theoretical generalization of scientific approaches, the content and structure of the concept of «readiness of a future primary school teacher for innovative pedagogical activity» has been clarified, which is considered as an integral personal and professional formation that combines motivational and value orientation towards innovation, the ability to design and implement pedagogical innovations, as well as reflective and research readiness to analyze one's own professional activity. In the structure of the readiness of a future primary school teacher for innovative pedagogical activity, three interrelated components are distinguished: motivational-value, content-operational, and reflective-research. The analysis of the state of training of future primary school teachers in higher education institutions has shown that the existing system of professional training is dominated mainly by a traditional approach to the formation of pedagogical competencies, whereas the formation of readiness for innovative activity is implemented insufficiently systematically. The results of the ascertaining stage of the study revealed the predominance of a medium level of readiness for innovative pedagogical activity, which confirms the need to improve the content, forms, and methods of professional training of future primary school teachers. A model of the system of professional training of future primary school teachers for innovative pedagogical activity has been designed and substantiated. It includes interrelated blocks: conceptual-target (goal, objectives, approaches, principles); content-structural (structural components and content); organizational-procedural (pedagogical conditions: development of motivation for innovative pedagogical activity among future primary school teachers; formation of the ability to conduct reflective analysis of their own innovative activity; development of research skills; formation of readiness for innovative activity through preparation for designing educational content), methods (informational and developmental), forms (traditional and innovative) and technologies of learning; as well as diagnostic-resultative (criteria: motivational-value, cognitive-operational, and reflective-activity; corresponding indicators; levels: high, medium, low; and result). The model assumes the integration of students' educational, research, and practical activities, the use of innovative educational technologies, and the implementation of specific pedagogical conditions that ensure the formation of an innovative style of pedagogical thinking and professional reflection among future teachers. The effectiveness of the system for the professional training of future primary school teachers for innovative pedagogical activity has been experimentally verified.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Androsova N., Tsukanova N., Demchenko Y., Prybora T., Tkachenko O. Formation of Professional Competence of Future Primary School Teachers Against the Background of Large-Scale Military Aggression (a response to the challenges of the times). Journal of Curriculum and Teaching. 2023. Vol. 12. № 3. PP. 11–18. DOI : https://doi.org/10.5430/jct.v12n3p11

- Firsova N., Bezkorovaina O., Oleksenko R., Chernenko O., Tsukanova N., Dubinka M., Ihnatiev V., Mykhailov A. Improving the quality of education based on the system of continuing education. Actual Problems of Improving Farming Productivity and Agroecology. International Scientific-Practical Conference E3S Web Conf. 2024. Vol. 538. PP. 1–6. DOI : https://doi.org/10.1051/e3sconf/202453805002
- Fizeshi O., Okolnycha T., Zhyhora I., Tsukanova N., Shevtsova O. Claves para la formación del docente de escuela básica ante los problemas sociales del siglo XXI. Modelos pedagógicos y propuestas políticas. Interaccion y perspectiva. Revista de Trabajo Social. 2025. Vol. 15 (3). PP. 866–878. DOI : https://doi.org/10.5281/zenodo.16915723
- Knysh I., Bakka T., Bohomaz O., Zahrebelna N., Myronenko N., Shchyrbul O., Lysenko L., Chernenko O., Filonenko O., Tsukanova N., Oleksenko R. Socio-pedagogical Aspects of Organizing Distance Learning in the Era of Educational Digitalization. International Research Journal of Multidisciplinary Scope (IRJMS). 2026. Vol. 7(1). PP. 1112–1122. DOI : https://doi.org/10.47857/irjms. 2026.v07i01.08275
- Цуканова Н. Формування загальнокультурної компетентності учнів початкової школи. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 53. Том 2. С. 339–343. DOI : https://doi.org/10.24919/2308-4863/53-2-50
- Єлдінова С., Цуканова Н. Формування соціальної компетентності в учнів початкових класів. Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 60. Т. 2. С. 173–178. DOI : https://doi.org/10. 24919/2308-4863/60-2-26
- Філоненко О., Цуканова Н. Особливості формування цифрової компетентності майбутніх учителів початкових класів у закладі вищої освіти. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Суми : Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, 2023. № 8–9. С. 155–164. DOI : https://doi.org/10.24139/2312□5993/ 2023.08□09/155□164
- Цуканова Н. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до інноваційної діяльності. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка, 2024. Вип. 212. С. 183–188. DOI : https://doi.org/10.36550/2415–7988–2024–1–212–183–188
- Цуканова Н. Технологія підготовки майбутнього вчителя початкової школи до інноваційної діяльності. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка, 2024. Вип. 214. С. 347–351. DOI : https://doi.org/10.36550/2415–7988–2024–1–214–347–351
- Цуканова Н. Інноваційна діяльність вчителя початкових класів. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка, 2024. Вип. 215. С. 322–325. DOI : https://doi.org/1 0.36550/2415–7988–2024–1–215–322–325
- Цуканова Н. Педагогічні умови ефективної підготовки майбутнього вчителя початкової школи до інноваційної педагогічної діяльності. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка, 2024. Вип. 216. С. 388–392. DOI : https://doi.org/10.36 550/2415–7988–2024–1–216–388–392
- Цуканова Н. Інновації в початковій освіті: зарубіжний досвід. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка, 2025. Вип. 217. С. 355–359. DOI : https://doi.org/10. 36550/2415–7988–2025–1–217–355–359
- Цуканова Н. Формування готовності до інноваційної педагогічної діяльності майбутніх учителів початкових класів. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка, 2025. Вип. 218. С. 383–388. DOI : https://doi.org/10.36550/2415–7988–2025–1–218–383–388
- Цуканова Н. Інновації в початковій освіті: як сучасні методики змінюють освітній процес. Наукові записки Серія : Педагогіка і психологія. Вінниця : ВДПУ імені Михайла Коцюбинського. 2025. Вип. 81. С. 13–18. DOI : https://doi.org/10.31652/2415–7872–2025–81–13–18
- Цуканова Н. Гейміфікація та її застосування у процесі засвоєння англійської мови в початковій школі. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2025. № (160). С. 172–182.

DOI : https://doi.org/10.31392/NZ-udu-160.2025.21

- Цуканова Н. Система спеціальної інноваційної підготовки педагога початкової школи. Збірник наукових праць Уманського державного університету, Умань, 2025. Вип. 2. С. 130–137. DOI : https://doi.org/10.31499/2307-4906.2.2025.332164
- Цуканова Н. Аналіз стану формування готовності до інноваційної діяльності майбутніх учителів у вітчизняній та зарубіжній літературі. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка, 2025. Вип. 219. С. 240–244. DOI : https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-219-240-244
- Цуканова Н. Формування педагогічної рефлексії майбутніх учителів початкових класів як умова розвитку готовності до інноваційної діяльності. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка, 2025. Вип. 220. С. 307–310. DOI : https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-220-307-310
- Цуканова Н. Метод проєктів як умова ефективної інноваційної діяльності вчителя початкових класів. Наукові записки Серія : Педагогіка і психологія. Вінниця : ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2025. Вип. 83. С. 26–30. DOI : https://doi.org/10.31652/2415-7872-2025-83-26-30
- Цуканова Н. Становлення педагогічної творчості майбутнього вчителя початкових класів як умова розвитку готовності до інноваційної діяльності. Збірник наукових праць Уманського державного університету, Умань, 2025. Вип. 3. С. 152–158. DOI : https://doi.org/10.31499/2307-4906. 3.2025.340461
- Цуканова Н. Формування загальнокультурної компетентності учнів початкових класів на основі інтеграції в Європейський освітній простір. Сучасна освіта в Україні: інтеграція в освітній простір : колективна монографія. Дніпро : Середняк Т. К., 2023. С. 256–277. DOI : https://doi.org/10.36550/978-617-8245-57-3-15
- Цуканова Н. Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до використання інтерактивних технологій в педагогічній діяльності в умовах воєнного стану. Сучасна освіта в Україні: особливості розвитку в умовах воєнного стану та повоєнні перспективи : колективна монографія. Дніпро : Середняк Т.°К., 2024. С. 239–262. DOI : https://doi.org/10.36550/978-617-8139-92-6-11

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0116U003481

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Філоненко Оксана Володимирівна

2. Oksana V. Filonenko

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4453-9887

Додаткова інформація: https://www.webofscience.com/wos/author/record/2458804; https://scholar.google.com.ua/citations?user=qhWb7noAAAAJ&hl=uk&oi=ao

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Кропивницький, Кропівницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лазаренко Наталія Іванівна

2. Nataliia I. Lazarenko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3556-8849

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Код за ЄДРПОУ: 02125094

Місцезнаходження: вул. Острозького, Вінниця, Вінницький р-н., 21100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кучай Тетяна Петрівна

2. Tetiana P. Kuchai

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3518-2767

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Код за ЄДРПОУ: 22112656

Місцезнаходження: площа Кошута, Берегове, Берегівський р-н., 90202, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Васютіна Тетяна Миколаївна

2. Tetiana M. Vasiutina

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0253-1932

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Смирнова Ірина Михайлівна

2. Iryna M. Smyrnova

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.02, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2085-5391

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?user=stqFkjcAAAAJ&hl=ru

Повне найменування юридичної особи: Дунайський інститут Національного університету "Одеська морська академія"

Код за ЄДРПОУ: 22515785

Місцезнаходження: вул. Фанагорійська, Ізмаїл, Ізмаїльський р-н., 68600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Довга Тетяна Яківна

2. Tatyana Y. Dovga

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4219-0194

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Кропивницький, Кропівницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Плющ Валентина Миколаївна
2. Valentyna M. Pliushch

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8099-1566

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Кропивницький, Кропівницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Філоненко Оксана Володимирівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Довга Тетяна Яківна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Абрамова Оксана Віталіївна, к.пед.н., доц.
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна